

Nr 49.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anordnande av bostäder för viss personal vid Skaraborgs flygflottilj; given Stockholms slott den 11 oktober 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 oktober 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, uppkommen fråga rörande anordnande av bostäder åt viss personal vid Skaraborgs flygflottilj och anför därvid följande:

Vid framläggandet för 1938 års riksdag av propositionen nr 314 angående ändrad förlägningsplats för Värmlands flygflottilj m. m., genom vilken proposition föreslogs, att nämnda flottiljs förlägningsort skulle i stället för Karlstad bli Såtenäs i Skaraborgs län, upptogs i kostnadsberäkningarna för den nya förläggningen ett belopp av cirka 875,000 kronor för anordnande av tjänstebostäder. Hela kostnaden för Såtenäsförläggningens ordnande beräknades till 7,100,000 kronor. Riksdagen, som biföll vad i propositionen föreslagits, hade intet att erinra emot de gjorda kostnadsberäkningarna och an-

visade för påbörjande av arbetena med den nya förläggningen för budgetåret 1938/39 under fonden för förslag till statsverket ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

I statsverkspropositionen till 1939 års riksdag (kapitalbudgeten, bil. 2, sid. 32) upptogs frågan om anvisande av ytterligare anslagsmedel för Såtenäsförläggningen, därvid för ändamålet för budgetåret 1939/40 äskades ett reservationsanslag av 5,500,000 kronor. Flygförvaltningen hade dessförinnan till Kungl. Maj:t inkommit med en detaljerad kostnadskalkyl med utgångspunkt från de i 1938 års proposition angivna kostnadsberäkningarna. För tjänstebostäder räknades därvid alltjämt med ett belopp av 875,000 kronor. I propositionen anmäldes vidare för riksdagen, att flygförvaltningen i skrivelse den 8 december 1938 — med förmälan, att privat bebyggelse å vissa av flygvapnets förläggningsplatser kommit till stånd i mindre omfattning än man vid angivandet av de för tjänstebostäder erforderliga kostnadsbeloppen på sin tid haft anledning räkna med — hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för att inom ramen av totalkostnaden för flygvapnets tjänstebostäder för de särskilda förläggningsplatserna angivna medlen för tjänstebostäder måtte kunna förskjutas mellan de olika flottiljerna, i den mån detta betingades av den civila bebyggelsens utveckling eller andra på denna fråga inverkan omständigheter. För egen del uttalade jag, att jag intet hade att erinra mot ett dylikt förfarande, vilket onekligen kunde visa sig vara i vissa fall både ekonomiskt och praktiskt. Vad sålunda förekommit föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Genom beslut den 26 maj 1939 fastställde Kungl. Maj:t situationsplan och principritningar för Såtenäsförläggningen att i huvudsak lända till efterrättelse samt medgav, bland annat, att flygförvaltningen finge i huvudsaklig överensstämmelse med ett ingivet kostnadsförslag och inom ramen av detsamma under budgetåret 1939/40 påbörja uppförandet av samtliga i situationsplanen upptagna byggnader. I nämnda kostnadsförslag hade beräknats, bland annat, för tjänstebostäder 851,000 kronor. Sedermera medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 1 december 1939, att — utöver för ändamålet redan beräknade 851,000 kronor — finge tagas i anspråk sammanlagt 848,750 kronor av medel, som enligt tidigare beräkningar avsetts för uppförande av tjänstebostäder vid andra flygflottiljer.

För uppförande av tjänstebostäder vid den till Såtenäs förlagda flygflottiljen, vilken numera benämnes Skaraborgs flygflottilj, har sålunda hittills anvisats ett sammanlagt belopp av $(851,000 + 848,750 =)$ 1,699,750 kronor. Dessutom hava i vissa andra byggnader vid flottiljen inrympts bostadslägenheter för köksföreståndare, maskinist, eldare m. fl.

I en till chefen för försvarsdepartementet avgiven, den 10 augusti 1940 dagteknad promemoria har *flygförvaltningen* anmält, att det vid sammanträde å Såtenäs den 4 juli 1940 konstaterats, att bostadsförhållandena i trakten vore sådana, att förutom de tjänstebostäder, vilka iordningställts inom flottilj-området, med nödvändighet krävdes ytterligare omkring 40 lägenheter för vid

flottiljen anställd personal. Av dessa lägenheter, vilka till övervägande del borde innehålla två rum och kök, borde huvuddelen vara färdigställd den 1 april 1941 och resten den 1 oktober 1941. I promemorian har flygförvaltningen ytterligare anfört, att mark för den ifrågavarande bebyggelsen icke kunde disponeras inom flottiljområdet; ej heller funnes annan kronojord att tillgå. Däremot funnes i närheten av flottiljen ett lämpligt område om cirka 15,1 hektar, tillhörigt Tuns församling. Goda utsikter funnes för att detta område skulle få förvärfvas för ändamålet på tillfredsställande villkor.

I flygförvaltningens promemoria har vidare anförts, att för att undersöka möjligheterna att snabbt och billigt kunna få till stånd en tillfredsställande bebyggelse på Sätenäs hänvändelse gjorts till Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a. (HSB). Vid sammanträde hos flygförvaltningen den 8 augusti 1940, vari representanter för HSB deltagit, hade dessa framlagt ett förslag till kontrakt mellan HSB och flygförvaltningen, enligt vilket HSB förbunde sig att organisera uppförandet samt försäljningen respektive uthyrningen av 41 bostadshus med 43 lägenheter enligt kontraktsförslaget bifogade ritningar och beskrivningar. Rörande kontraktets innehåll i övrigt anføres i flygförvaltningens promemoria följande:

Kronan skulle till HSB ställa byggnadsmark till förfogande, vilken mark i jämförelse med tidigare markförvärv inom Skaraborgs län preliminärt beräknas betinga ett pris av högst 30,000 kronor. För att möjliggöra för förbundet att finansiera byggnadsverksamheten skulle kronan genom statens byggnadslånebyrå utlämna ett byggnadskreditiv på 686,600 kronor för byggnaderna samt 20,000 kronor att disponeras för eventuella ändringsarbeten. Dessutom beräknades 50,000 kronor för iordningställandet av tomtmark med planteringar samt för allmänna vägar, allmän belysning och servisledning till tomtgränserna ytterligare 120,000 kronor eller sammanlagt 876,000 kronor att utbetalas till förbundet. Härtill kommer ovannämnda kostnad för markförvärv. Kreditivbeloppet förräntas under byggnadstiden med 4 procent på uppbyggt belopp. Säkerheten för kreditivet skulle utgöras av det byggnadsarbete m. fl. arbeten förbundet utför på egnahemsområdet.

Följaktligen skulle efter byggnadernas uppförande läget bliva det, att kronan vore ägare till marken och förbundet eller en av förbundet bildad egnahemsförening ägare till husen.

Förbundet skulle emellertid efter byggnadernas färdigställande i enlighet med principerna för HSB-rörelsen i den utsträckning sådant läte sig göra till enskilda befattningshavare med äganderätt försälja husen. Ägarna skulle i sin tur till kronan betala en markhyra av 3 öre per kvadratmeter beräknad efter tomtens areal.

På grund av de tämligen ofta förekommande förflyttningarna av personal tillhörande flottiljen kan dock endast en mindre del av personalen beräknas hava intresse av att med äganderätt förvärva husen, varför förbundet även skulle stå som uthyrare av desamma. För sådana tomter och byggnader, som ej kunnat placeras till uthyrning eller försäljning skulle kronan övertaga betalningsansvaret, men hänsyn skall då tagas till den mindre förslitningen av obebodd lägenhet.

För att smidigt ordna de ekonomiska mellanhavandena skulle förbundet eller föreningen åtaga sig administration, samt alla skatter, tomtavgifter, vattenavgifter m. m. inlevereras till förbundet, som sedermera till kronan redo-

visar de belopp, vilka tillkomma denna. Kronan skulle framdraga vatten och avlopp till byggnadsområdets yttergräns.

I anslutning härtill har flygförvaltningen i promemorian ytterligare framhållit, att de hyror, som skulle få uttagas från eventuella hyresgäster inom HSB-området, komme att ställa sig höga, beroende dels på de jämförelsevis stora kostnaderna för framdragnings av vatten, avlopp och elektrisk kraft till och inom bebyggelseområdet, dels på de i nu rådande krisläge kraftigt höjda anskaffningskostnaderna för materiel och höjda arbetslöner, vilket åstadkomme en väsentlig prisskillnad beträffande tidigare och nu uppförda bostäder. Med hänsyn härtill ansåge flygförvaltningen, att åtgärder borde vidtagas för att i möjligaste mån nedbringa hyresbeloppen inom HSB-området. Detta borde enligt flygförvaltningens mening ske därigenom, att kronan påtog sig kostnaderna för iordningställandet av tomtmark och planteringar samt framdragandet av allmänna vägar, allmän belysning och servisledningar till varje särskilt hus, vilka kostnader på så sätt icke skulle behöva belasta befattningshavarnas hyror.

Med iakttagande av vad sålunda föreslagits skulle enligt flygförvaltningens beräkningar de på markförvärv och bebyggelse m. m. belöpande kostnaderna uppgå till följande belopp:

Markförvärv	kronor	30,000
Byggnadskreditiv för själva byggnaderna	»	686,600
Byggnadskreditiv för eventuella ändringsarbeten	»	20,000
Kostnaderna för energitillförsel till ytterområdet	»	20,000
Approximativ kostnadsberäkning för yttre vatten- och avloppsledningar högst	»	103,000
Iordningställande av tomtmark	»	50,000
Framdragande av vägar, belysning och servisledningar till de enskilda husen	»	120,000
	<u>Summa kronor</u>	<u>1,029,600</u>

Av sistnämnda belopp skulle enligt förslaget 706,600 kronor bestridas genom erhållande av byggnadskreditiv samt resten eller 323,000 kronor direkt av statsmedel.

Över flygförvaltningens promemoria med tillhörande handlingar har *statens byggnadslånebyrå* den 9 september 1940 avgivit infortrat utlåtande. Byrån har därvid i fråga om byråns enligt flygförvaltningens förslag tillämnade ekonomiska medverkan vid bebyggelsen framhållit, att byrån icke författningsenligt ägde utlämna byggnadskreditiv. Vidare hade byrån vid sin långivning författningsenligt att kräva säkerhet i form av in-teckning i fast egendom eller tomträtt med därtill hörande byggnader. Enligt förslaget skulle emellertid mark och byggnader icke vara i samma ägares hand, vilket omöjliggjorde in-teckning. Därest förutsättningarna ändrades så, att in-teckningssäkerhet skulle kunna presteras, skulle de lån, som närmast kunde komma i åtanke, vara s. k. tertiärlån. Dessa lån vore emellertid knappast avsedda för sådana ändamål som det nu ifrågasatta, där hela samhället nyskapades och där lånen skulle

bidraga till den nya samhällsbildningen som sådan. — Byrån vore icke övertygad om att den tilltänkta anordningen för förvaltningen av egnahemsbyggelsen komme att visa sig mera ändamålsenlig och billigare än en förvaltning genom flygflottiljens försorg. Byrån funne i likhet med flygförvaltningen de hyror, som enligt kalkylerna skulle behöva uttagas, väl höga, särskilt i förhållande till de inkomster, som flertalet av de åsyftade lägenhetsinnehavarna åtnjöte. Byrån befarade, att anmärkningen i viss mån komme att kvarstå, även om staten i enlighet med flygförvaltningens förslag påtog sig kostnaderna för iordningställandet av tomtmark, allmänna vägar m. m. — Byrån, som på grund av det anförda utginge från att andra medel än de till byrån anvisade länemedlen borde tagas i anspråk för markanskaffning och bebyggelse, ifrågasatte slutligen om icke byggnadsarbetena borde utbjudas på entreprenad eller utföras i statlig regi.

Slutligen har *egnahemsstyrelsen* den 11 oktober 1940 inkommit med infordrat utlåtande i ärendet och därvid anført bland annat följande:

Styrelsen har vid besök på platsen funnit, att ifrågavarande bostäder ovillkorligen böra stå färdiga redan den 1 april 1941. Ett ordnande av bostadsfrågan utan medverkan från statens sida synes för närvarande icke möjligt. Det gäller sålunda inom ovan angivna tid dels att med statens medverkan åstadkomma erforderliga bostäder för den personal, som här avses, dels att finna en lämplig form för detta bostadsbestånds upplåtande och framtida förvaltning.

Egnahemsstyrelsen har undersökt de olika möjligheter, som stå till buds för att få byggnaderna färdiga inom angiven tid, samt därvid funnit, att ett av staten administrerat entreprenadförfarande skulle erbjuda de största fördelarna såväl ur ekonomisk synpunkt som med hänsyn till den korta byggnadstiden. I likhet med byggnadslånebyrån vill styrelsen också ifrågasätta, om inte en statlig förvaltning av det färdiga bostadsområdet i detta fall vore lämplig. Dock har det framkommit, att en dylik förvaltning genom flygflottiljens försorg skulle möta vissa svårigheter.

Egnahemsstyrelsen har ansett sig böra taga under övervägande, vilka möjligheter som från styrelsens sida förefinnas för att biträda med denna bostadsfrågas lösande. Styrelsen har för sin del funnit, att, ehuru företaget icke utan vidare kan inordnas under någon av styrelsens nuvarande verksamhetsgrenar, den förvaltningsapparat som står till styrelsens förfogande kan antagas vara skickad att handhava såväl bebyggelsen som den framtida förvaltningen av ett dylikt bostadsområde, detta så mycket mer som ett upplåtande med äganderätt av vissa fastigheter sannolikt skulle komma att beröra styrelsens verksamhet genom att önskemål om egnahemslån komma att framställas. Skäl torde även tala för att samma förvaltningsorgan handhar bebyggelsen och den framtida förvaltningen. Styrelsen är beredd att, oaktat den korta tid, som står till buds, åtaga sig detta uppdrag.

Med hänvisning till ovanstående vill egnahemsstyrelsen framlägga följande förslag till lösande av bostadsbyggnadsfrågan, vilket förslag även innefattar preliminära riktlinjer för den framtida förvaltningen av bostadsområdet ifråga.

De bostäder, som avses skola uppföras invid flottiljen, skulle upplåtas för sådan huvudsakligen gift (civil) personal, som ej är berättigad till tjänstebostad. För beräkning av det minsta möjliga bostadsbehovet har inventering av bostadsmöjligheterna i kringliggande bygd nyligen genomförts. Med ut-

gångspunkt från denna inventering har flottiljchefen uppgivit behovet av nya bostäder den 1 april 1941 på följande sätt:

1 lägenhet	om 4 rum och kök,
5 lägenheter	» 3 » » » ,
40 »	» 2 » » » .

Enligt flygförvaltningens promemoria den 10 augusti 1940 ha de kostnader, som äro förenade med förvärv av mark, uppförande av 43 bostäder för ifrågasatta varande personal samt utförande av därmed följande anläggningar, beräknats till sammanlagt 1,029,000 kronor. Egnahemsstyrelsen, som skulle vilja ifrågasätta en ändrad disposition av föreliggande byggnadsplan och bostadsplaner, kan för närvarande icke göra annat uttalande om den gjorda kostnadsberäkningen än att den vid nuvarande prisnivå icke torde behöva överskridas. Enligt flottiljchefens behovsberäkning skulle lägenheternas antal emellertid uppgå till 46 i stället för 43. Med tillämpande av flygförvaltningens beräkningsgrunder medför detta ett ökat kapitalbehov av i runt tal 45,000 kronor.

Om byggnaderna skola kunna stå färdiga inom föreskriven tid, måste avsevärda arbeten igångsättas redan innan man kommit så långt, att kostnaderna kunna överblickas för byggnadsföretaget i dess helhet. Anvisandet av medel kan därför ej lämpligen fördröjas så länge, att en tillförlitlig kostnadsberäkning först hinner framläggas.

Egnahemsstyrelsen föreslår därför, att ett anslag av 1,074,000 kronor, baserat på flygförvaltningens kostnadsberäkning, omedelbart ställs till styrelsens förfogande, och att redovisning av detta anslags användning lämnas så snart byggnadsföretaget blivit slutfört. Eventuellt bör en kapitalfond uppläggas, från vilken fond kostnaderna för företaget bestridas, och vilken tillföres inkomster av hyror m. m. Fonden torde få vissa beröringspunkter med statens allmänna fastighetsfond.

Så snart företaget slutförts, bör uppkommet överskott å anvisade medel återlevereras. Därest anslaget anvisas å kapitalbudgeten, böra beräknade kostnader för markförvärv, energitillförsel till ytterområdet, yttre vatten- och avloppsledningar, planeringsarbeten, vägar samt belysning och servisledningar till de enskilda byggnaderna ävensom administrationskostnader i samband med byggnadsföretaget avskrivnas. Huruvida ytterligare avskrivningar bli nödvändiga, blir beroende av påräkneliga hyres- m. fl. inkomster.

Fastigheterna torde böra förvaltas av egnahemsstyrelsen med biträde av egnahemsnämnden i Skaraborgs län, vilken bland annat bör ha att uppbära hyror för fastigheterna. För dem, som eventuellt önska friköpa sina fastigheter, har styrelsen möjlighet att bevilja egnahemslån i vanlig ordning. Skäl torde tala för att staten vid all försäljning försäkras sig om återköpsrätt. Egnahemsstyrelsen bör ha möjlighet att inom området försälja tomter till enskilda personer, t. ex. för drivande av affärsrörelse.

Egnahemsstyrelsen har i fråga om byggnadsarbetets bedrivande i sin berörda skrivelse ytterligare anfört, att vissa åtgärder omedelbart måste vidtagas, oavsett vem som finge i uppdrag att handhava byggnadsverksamheten. Sälunda hade redan vissa avvägningar och markundersökningar utförts genom flottiljchefens försorg i samråd med styrelsen. På styrelsens byggnadskontor hade utarbetats ett nytt förslag till planläggning av tomtområdet. Jämsides därmed hade hustyper skissats. Förberedande åtgärder hade vidtagits för erhållande av program för anläggning av vägar, vatten och avlopp å området. Arbetena å dessa anläggningar borde utlämnas på entreprenad och igångsättas

omkring mitten av oktober 1940. Omkring en vecka senare borde ritningar till byggnaderna vara preliminärt färdiga. Efter granskning av projektet kunde ritningarna sedan fastställas omkring den 1 november 1940. Ungefär vid denna tidpunkt borde grundarbetena utlämnas på entreprenad.

I fråga om det för ändamålet till inköp från Tuns församling föreslagna jordområdet har egnahemsstyrelsen ansett förslaget därom böra godtagas. Församlingen hade den 29 september 1940 beslutat upplåta området med nyttjanderätt tills försäljning kunde ske. Under tiden skulle lösensumman, 27,500 kronor, förräntas efter 6 procent. Med den nuvarande arrendatorn av området borde särskild uppgörelse träffas rörande det intrång i hans rättigheter som upplåtelsen komme att medföra. De härför erforderliga medlen beräknas, enligt vad jag inhämtat, kunna inrymmas i det förut angivna kostnadsbeloppet 1,074,000 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår ha för anordnande av tjänstebostäder vid Såtenäsförläggningen anvisats anslagsbelopp, som väsentligt överstiga vad som för ändamålet avsågs i de ursprungligen framlagda beräkningarna. I förevarande ärende har framställts krav på anordnande genom statens försorg av ytterligare ett stort antal bostadslägenheter för personal vid flottiljen. Dessa i förhållande till de ursprungliga beräkningarna stegrade anspråk på bostadsbyggnader sammanhänga delvis med att personalstyrkan vid flottiljen numera utökats utöver de tidigare personalberäkningarna, men huvudsakligen lär det nu föreliggande bostadsbehovet få tillskrivas den omständigheten, att den privata bebyggelse i orten, som man vid uppgörandet av de ursprungliga planerna räknat med, så gott som totalt uteblivit.

Som förhållandena nu utvecklats lär det vara ofrånkomligt att på ett eller annat sätt sörja för att bostäder i tid bliva anordnade för personalen vid denna flottilj, vars uppsättande för närvarande pågår. Den personal, varom nu är fråga, utgöres till övervägande del av sådana befattningshavare, vilka kunna beräknas komma att mera stadigvarande tillhöra flottiljen, såsom hantverkare och montörer m. fl. Detta förhållande talar för att man bör såvitt möjligt söka undvika tjänstebostadsformen med dess bostadstväng. Även den omständigheten, att man ur social synpunkt lär böra eftersträva en mera egnahemsbetonad bebyggelse, gör tjänstebostadsformen mindre lämplig och därtill svåradministrerad. I likhet med flygförvaltningen anser jag därför, att en sådan form för bebyggelsen bör eftersträvas, att befattningshavarna i fråga antingen få hyra lägenheterna i vanlig ordning utan bostadstväng eller också få inköpa lägenheterna med äganderätt.

Det av flygförvaltningen i sådan riktning avgivna förslaget innebär, att ett privat företag skulle omhändervä såväl byggnadernas iordningställande som sedermera deras uthyrning och försäljning. För detta ändamål skulle företaget i fråga erhålla ett byggnadskreditiv från statens byggnadslånebyrå till en del av kostnaderna. Återstående kostnadsbelopp skulle gäldas direkt av statsmedel. På sätt byggnadslånebyrån i ärendet anført skulle emellertid en sådan anordning innebära en för byråns låneverksamhet helt

*Departements-
chefen.*

främmande låneform. Även i övrigt synas, på sätt såväl byrån som egnahemsstyrelsen anfört, åtskilliga skäl tala för att den ifrågavarande bebyggelsen bör omhänderhavas och förvaltas av ett statligt organ.

I anslutning till sistnämnda uppfattning har egnahemsstyrelsen framlagt det förslag till bebyggelsens ordnande, för vilket jag i det föregående närmare redogjort. Enligt detta förslag skulle egnahemsstyrelsen omhänderhava såväl bebyggelsen som den framtida förvaltningen av de ifrågavarande fastigheterna. Vid förvaltningen skulle styrelsen biträdas av egnahemsnämnden i Skaraborgs län, som bland annat skulle uppbära hyror för fastigheterna. För de befattningshavare, som önskade friköpa sina fastigheter, kunde styrelsen bevilja egnahemslån i vanlig ordning; friköp har dock tänkts skola ske med återköpsrätt för kronan.

Detta egnahemsstyrelsens förslag synes i många hänseenden tilltalande och fördelaktigt såväl för kronan som för de tilltänkta hyresgästerna. Med undvikande av den rätt osmidiga apparat som tjänstebostadsformen medför bibehålles dock områdets förvaltning i statens hand; man undgår sålunda den mellanhand mellan staten och befattningshavarna som flygförvaltningens förslag innebär, vilket i sin tur medför, att finansieringen av själva bygget och belåningsformerna vid en eventuell försäljning av de enskilda fastigheterna förenklas. Ur ekonomisk synpunkt torde den av egnahemsstyrelsen föreslagna lösningen ställa sig minst lika fördelaktig som flygförvaltningens förslag. I bägge fallen torde man emellertid få räkna med att det nedlagda kapitalet icke kommer att kunna i sin helhet förräntas.

Såsom av egnahemsstyrelsens utlåtande framgår måste de ifrågavarande arbetena bedrivas med den största skyndsamhet, om det överhuvud skall vara möjligt att, som önskvärt är, få bostäderna färdigställda till den 1 april 1941. Egnahemsstyrelsen har därför redan satt igång vissa förarbeten för bebyggelsen, bland annat i vad avser tomtområdets planläggning, skissritningar till husen samt program för anläggning av vägar, vatten och avlopp på området. För arbetets genomförande i rätt tid blir det dessutom nödvändigt, att entreprenadanbud å sistnämnda arbeten ävensom å grundarbeten med det snaraste infordras. Med hänsyn till angelägenheten av att bostäderna ifråga finnas tillgängliga i rätt tid torde intet vara att erinra mot att så sker.

Beträffande själva bebyggelsens art innebär flygförvaltningens förslag, att bostäderna skulle bestå av så gott som uteslutande enfamiljshus. Efter samma linje bedrives det förberedande arbete, som nu pågår inom egnahemsstyrelsen. Dock torde det icke böra vara uteslutet att, om så visar sig fördelaktigt, anordna en del av bebyggelsen som tvåfamiljshus; detta lär ofta kunna underlätta en försäljning av husen. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall i sammanhang med fastställandet av ritningarna till husen taga ståndpunkt till förevarande fråga. Förvärvet från Tuns församling av det för bebyggelsen avsedda området torde också, på anmälan av egnahemsstyrelsen, få i annat sammanhang upptagas till närmare prövning av Kungl. Maj:t. Emot de preliminärt angivna villkoren för förvärvet synes emellertid anledning till erinran icke förefinnas. I nyssberörda sammanhang torde Kungl. Maj:t jämväl

få tillfälle att taga ställning till frågan om uppgörelsen med den nuvarande arrendatorn av området rörande intrång i hans arrenderätt.

Vad slutligen beträffar kostnaderna för anordnandet av den ifrågavarande bostadsbebyggelsen ha dessa — med utgångspunkt från att sammanlagt 46 lägenheter skulle anordnas — av egnahemsstyrelsen preliminärt angivits till högst 1,074,000 kronor, inklusive tomtförvärvet, tomtmarkens iordningställande m. m. Styrelsen har framhållit, att de förberedande arbetena ännu icke fortskridit så långt, att en tillförlitlig kostnadsberäkning kunnat framläggas. Jag förutsätter dock, att åtgärder vidtagas för att så långt som möjligt nedbringa kostnaderna. Som emellertid hela frågan snarast möjligt bör föreläggas riksdagen för bedömande, anser jag mig böra föreslå, att anslagsfrågan redan i detta sammanhang bringas under riksdagens prövning. Därvid synes det vara lämpligt, att för ändamålet å kapitalbudgeten upptages ett särskilt anslag, som för närvarande icke torde böra sättas högre än till 1,000,000 kronor. Detta anslag torde nu få hänföras till fonden för förslag till statsverket. Som hela företaget skall slutföras under innevarande budgetår, kan anslaget vara obetecknat. Sedan företaget färdigställts och kostnaderna för detsamma kunna med säkerhet överblickas, läser frågan om den framtida finansieringen av företaget böra underställas statsmakternas prövning, därvid ståndpunkt bör tagas, bland annat, dels till frågan om den slutliga redovisningen och förvaltningen av ifrågavarande fastigheter, dels till spørsmålet i vilken mån avskrivning av anläggningskapitalet redan från början bör äga rum.

Anslaget i fråga läser böra disponeras av egnahemsstyrelsen. Styrelsen bör av anslaget få tillgodogöra sig ersättning för sina egna kostnader i samband med själva byggnadsverksamheten och förberedelserna därtill. I den mån medel för sistnämnda ändamål tarvas redan innan riksdagsbehandlingen av anslagsfrågan hunnit slutföras, läser det böra ankomma på Kungl. Maj:t att förskottsvis ställa dylika medel till egnahemsstyrelsens förfogande.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av bostäder för viss personal vid Skaraborgs flygflottilj* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under kapitalbudgeten: fonden för förslag till statsverket anvisa ett *anslag* av kronor 1,000,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Österholm.